

ROCZ NIK LUBUS BUS KÍ

41

BADANIA JAKOŚCIOWE
W poszukiwaniu dróg i inspiracji

**ROCZNIK
LUBUSKI**

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

ROCZNIK LUBUSKI

Tom 41, część 1

BADANIA JAKOŚCIOWE
W poszukiwaniu dróg
i inspiracji

POD REDAKCJĄ

Marcina Szumigraja
Ewy Trębińskiej-Szumigraj
Darii Zielińskiej-Pękał

Zielona Góra 2015

REDAKTOR NACZELNY
Bogdan Idzikowski

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO/REDAKTOR JĘZYKOWY
Ewa Narkiewicz-Niedbalec

SEKRETARZ/REDAKTOR STATYSTYCZNY
Edyta Mianowska

RADA NAUKOWA
Klaus Boehnke, Mirosław Chałubiński, Leszek Gołdyka,
Edward Hajduk, Zbigniew Izdebski, Krystyna Janicka,
Tomasz Jaworski, Barbara Kołodziejaska, Zbigniew Kurcz, Jan Kurowicki,
Janusz Mucha, Hans-Peter Müller, Kazimierz M. Słomczyński,
Wojciech Strzyżewski, Andrzej Toczewski, Zdzisław Wołk, Maria Zielińska

RECENZENCI
Lista recenzentów dostępna jest na stronie www.ltn.uz.zgora.pl/rocznik_lubuski.php

KOREKTA
Dorota Poślednia

SKŁAD KOMPUTEROWY
Anna Strzyżewska

PROJEKT OKŁADKI
Witold Michorzewski

ISSN 0485-3083

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja papierowa.
Rocznik Lubuski jest indeksowany w bazach:
CEJSH, Index Copernicus International

Elektroniczna wersja czasopisma dostępna jest na stronie
www.ltn.uz.zgora.pl/rocznik_lubuski.php

Wydanie publikacji dofinansowane przez:
Miasto Zielona Góra
Uniwersytet Zielonogórski

© Copyright by Lubuskie Towarzystwo Naukowe
Zielona Góra 2015

DRUK
Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel./faks (68) 328 78 64

SPIS TREŚCI

Wstęp (Marcin SZUMIGRAJ, Ewa TRĘBIŃSKA-SZUMIGRAJ, Daria ZIELIŃSKA-PĘKAŁ)	7
Edward HAJDUK Status ontologiczny wzorów biografii	9

I. HORYZONTY POZNANIA JAKOŚCIOWEGO

Danuta URBANIAK-ZAJĄC Subiektywność – obiektywność poznania. Refleksje metodologiczne w kontekście badania wzorów doświadczeń zawodowych absolwentów pedagogiki	19
Sławomir PASIKOWSKI Granice teoretycznego nasycenia.	33
Joanna BIELECKA-PRUS Transkrypcja jako działanie interpretacyjne	41
Adrianna SURMIAK Kłamstwo jako przedmiot badań jakościowych. Ograniczenia i możliwości	55
Piotr NIEPOROWSKI Etyka niejawnej obserwacji uczestniczącej jako metody badawczej stosowanej w naukach społecznych.	67

II. INSPIRACJE METODOLOGICZNE W BADANIACH JAKOŚCIOWYCH

Łukasz ROGOWSKI Socjologia wizualna w praktyce: empiryczne przykłady współpracy socjologów z fotografami.	79
Katarzyna WÓJCIKOWSKA Wykorzystanie etnografii wielomiejscowej w badaniach procesów migracji edukacyjnej wśród mniejszości litewskiej w Polsce.	93
Anna MRÓZ Analiza hermeneutyczna narracji autobiograficznych w badaniach noetycznego poziomu rozwoju człowieka.	107
Justyna RATKOWSKA-PASIKOWSKA, Sławomir PASIKOWSKI Rozwiązania metodologiczne w badaniach nad seksualnością dziecka.	117
Agnieszka WOYNAROWSKA Dyskursywne konstrukcje niepełnosprawności intelektualnej. Krytyczna analiza dyskursu w badaniach nad zjawiskiem niepełnosprawności intelektualnej	131

III. WIELOWYMIAROWOŚĆ I ZRÓŻNICOWANIE W BADANIACH JAKOŚCIOWYCH

Waldemar DYMARCZYK	
O polifoniczności badania wymiarów kariery. Naturalna historia badania	145
Adam DZIDOWSKI	
Architektura organizacyjna. Pomiędzy strukturą a przestrzenią organizacji	157
Katarzyna ARCHANOWICZ-KUDELSKA	
Co widać z drugiej strony lustra – badacze jakościowi w badaniach rynkowych i społecznych.	171
Izabela ŚLĘZAK	
Emocje badacza jako „narzędzie” analizy i interpretacji danych. Doświadczenia z badań terenowych w agencjach towarzyskich.	183
Bogdan IDZIKOWSKI, Sylwia SŁOWIŃSKA	
Pułapki w stosowaniu nieostrych pojęć w badaniach jakościowych (z doświadczeń badawczych realizatorów projektu MKiDN)	197

WSTĘP

Celem niniejszej publikacji jest prezentacja możliwości zastosowania jakościowej strategii badawczej w poznawaniu różnych procesów i obszarów życia społecznego. Co więcej, można się w niej doszukiwać potencjału, jaki daje metodologia jakościowa, w promowaniu zmiany społecznej, m.in. w procesach edukacji studentów, szeroko rozumianej profilaktyki zdrowia psychicznego, planowaniu działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i rozumienia nowych społecznych kwestii.

Zamieszczone w Roczniku teksty, stanowią w większości **doniesienia z badań** wykonywanych podejściu jakościowe, prowadzonych przez przedstawicieli różnych dyscyplin humanistycznych i społecznych: psychologów, pedagogów, socjologów, medyków. W pewnym sensie tematyka publikacji stanowi kontynuację „Rocznika Lubuskiego” nr 39 z 2013, pod red. Doroty Bazuń i Mariusza Kwiatkowskiego, którego celem była prezentacja **nowych tendencji** badawczych w naukach społecznych. W aktualnym tomie na uwagę zasługuje interdyscyplinarność, widoczna w przynależności autorów do różnych dyscyplin naukowych, ale także odzwierciedlona w różnorodności podejmowanej tematyki z kilku ośrodków naukowych w Polsce.

Do wspólnej publikacji zaprosiliśmy badaczy praktykujących badania jakościowe w Polsce. Są to zarówno doświadczeni naukowcy, specjalizujący się w rozwijaniu i upowszechnianiu – a także w uczeniu młodych badaczy – konkretnych metod i technik, jak i właśnie adepci nauki, którzy mają jeszcze niewielki, ale na tyle interesujący dorobek naukowy, że jego fragmenty wydały nam się warte zaprezentowania na łamach tej publikacji.

Otwierającym niniejszy tom jest artykuł Edwarda Hajduka pod tytułem: *Status ontologiczny wzorów biografii*. Jest to zwięzłe przedstawienie gromadzonej w tradycji badań społecznych wiedzy dotyczącej życia ludzkiego. W naszym odczuciu jest on swoistym przesłaniem Profesora skierowanym do badaczy jakościowych, których wysiłki w dużej mierze zdążają do rekonstrukcji biografii badanych podmiotów.

Rocznik składa się z trzech części. Część pierwsza – *Horyzonty poznania jakościowego* zawiera pięć artykułów, które podejmują tematykę zarówno perspektyw, jak i granic badań jakościowych. Stawiają pytania o ontologiczny status tego rodzaju badań, o stosowane procedury, jak również o ich wymiar etyczny.

W drugiej części zatytułowanej: *Inspiracje metodologiczne w badaniach jakościowych* czytelnicy odnajdą teksty będące prezentacją zainteresowań naukowych autorów. Z jed-

nej strony są one ilustracją badanych światów, natomiast z drugiej strony koncentrują się na możliwościach poznawczych, jakie charakteryzują poszczególne metody.

Trzecia część zatytułowana: *Wielowymiarowość i zróżnicowanie w badaniach jakościowych* prezentuje rezultaty aktualnie podejmowanych przez autorów praktyk badawczych. Zamieszczone w tej części artykuły ilustrują szerokie możliwości wykorzystania podejścia jakościowego w procesie poznania różnorodnych światów społecznych. Ich treść pokazuje koloryt tych światów, dający możliwość zauważenia niedostrzeganych i/lub pomijanych w innych strategiach badawczych wymiarów.

Ufamy, że prezentowany zbiór spotka się z zainteresowaniem badaczy prezentujących różne dyscypliny w naukach humanistycznych i społecznych. Można go również polecić jako materiał dydaktyczny, w ramach kształcenia studentów na zajęciach z metodologii. Teksty stanowiące jego treść mogą w końcu stać się inspiracją dla innych młodych badaczy, w ich poszukiwaniu naukowej drogi.

Redaktorzy tomu

Marcin Szumigraj

Ewa Trębińska-Szumigraj

Daria Zielińska-Pękał